

Magdalena ALBU

Modelul hiperrealității multiple și criza de identitate a mesajului transmis

Când scrii H_1, H_2, \dots, H_n , cititorul are dintr-o dată impresia că se află față în față cu alura binecunoscută a unui șir matematic infinit, format din elemente stabilite anterior. Unii se vor speria cu siguranță de acest lucru, matematica fiind o disciplină destul de lipsită de atractivitate pentru foarte multe persoane. Însă trebuie specificat de la început faptul că înșiruirea cu pricina are o legătură de tip ombilical cu ceea ce denumim generic comunicare mediatică. Mai întâi de toate, trebuie spus că vom contura aici cadrele sui-generis ale unui model comunicațional, ce derivă în mod firesc din succesiunea de evenimente radiografiate zilnic în mediul vizual. Personal, consider că „nișa” comunicării prin intermediul mijloacelor de informare în masă are un rol decisiv la ora actuală în privința imprimării unei direcții anume în ceea ce privește actul de comunicare în sine și cel atitudinal la nivel de societate (și facem referire aici la perimetrul autohton, desigur). Acest lucru este ca o sabie cu două tăișuri din mai multe motive, pentru că poate produce, pe de o parte, din nefericire, o serie de erori fundamentale în percepția corectă a maselor asupra coordonatelor definitorii ale realului contemporan, un real atât de „prezentificat” în organicitatea sa, așa cum, pe bună dreptate, unii intelectuali ai momentului susțin, iar pe de alta, lasă larg deschisă poarta analizei comparative a unui ochi critic avizat. Ceea ce nu realizează însă comunicarea mediatică privită în ansamblul ei la nivel de colectivitate este reprezentat de faptul că, prezentând

în evantai mai multe tipuri de realitate ale unuia și aceluiași lucru, acoperă, de fapt, esența înseși a realității reale, să o numim, a celei existente ca atare la timpul „ t_n ”, când apare expus un eveniment dat.

Conceptul de hiperrealitate nu îmi aparține, însă cel al hiperrealității multiple, da, și pleacă de la ideea că, prin mijlocirea multimei de canale mediatice existente pe piața vizuală la această oră, trebuie ca transparența în comunicare să ofere publicului filmul unei realități, așa cum se prezintă ea, de fapt, și nu unul cu puternice accente de mistificare a adevărului unic. Inserțiile de discurs jurnalistic vizibil „remodelat” din diverse cauze mai mult sau mai puțin absconse nu determină altceva decât nașterea unui alt cadru ideatic poziționat, de regulă, excentric în raport cu traiectoria inițială a evenimentului prezentat. Noul cadru ideatic format este echivalent în mentalul colectiv cu un anumit tip

de realitate, ce nu se suprapune ca textură și coordonate aproape deloc cu cel creat de un alt mijloc mediatic. Cu alte cuvinte, canalului X îi corespunde hiperrealitatea Hx, în timp ce canalului Y îi corespunde hiperrealitatea Hy. Pentru publicul privitor, în general, conținutul semantic al lui Hx este total diferit de conținutul semantic al lui Hy (sau, matematic notând: $Hx \neq Hy$), ceea ce, practic, e un lucru destul de grav, din simplul motiv că realitatea R trebuie să fie aceeași ca mesaj atât pentru canalul X, cât și pentru canalul Y, cu variații evidente doar în spectrul nuanțelor descriptive și nicidecum în cel al substanței sale funciare. Diferența de interpretare în sens voit eronat a uneia și aceleiași realități concrete din partea mediilor vizuale respective (și nu excludem aici nici pe cele auditive, scrise și de alte naturi) împinge societatea, așa cum lesne s-a putut constata de-a lungul timpului, către o vădită polarizare artificială din punct de vedere obiectiv, cu efecte negative greu reperabile pentru întreg corpul comunitar, unul dintre acestea fiind haosul - piatra de temelie a distrugerii valorice în genere.

Practic, asistăm zi de zi la un fenomen complex de construire a unor tipuri de realități diferite raportate la același eveniment în funcție de varii interese politice, economice ș.a. Jocul periculos al distorsionării concretului prin cuvinte, prin expunerea, de fapt, a unor opinii contradictorii față de un subiect anume nu conține deloc în intrinsecul său acea latură pozitivă, sprijinită pe bune intenții și creativitate întru reconfirmarea semanticii lărgite a realității imediate, ci, dimpotrivă, subliniază intrarea pe fâgașul sumbru al pseudocomunicării, al teritoriului unui mesaj articulat la prima vedere, dar fundamentat pe neadevăruri multiple. Constatarea corectă, de altfel, a lui Erdős Tibor, aceea cum că „societatea de azi nu are emanații spirituale”, nu poate susține un întreg spațiu mediatic postmodern bazat, în general, pe propagandă și manipulare. Dimpotrivă, îl poate eroda și mai mult, aruncându-i acestuia menirea adevărată în derizoriu și decredibilizare la nivel colectiv. De aceea, actualul model (în desfășurare) al hiperrealității multiple nu este cel mai bun pentru societate. S-a dovedit în nenumărate situații că el devine un generator de confuzie și atitudine violentă (în sfera limbajului

etc.). Faptul că $Hx \neq Hy$ nu ne plasează deloc în zona unei matematici serbezi, așa cum pare doar la prima vedere, tocmai pentru că această inegalitate semnifică un principiu deloc propice pe tărâm comunicațional interuman, anume acela că înfățișarea concretă a realității nu are de-a face cu seria de coordonate ale mesajului conturat, ea, realitatea, riscând, astfel, să rămână definitiv închisă în propria sa lăuntricitate specifică, relatarea adevărului ca atare nefiind deloc coincidentă, de cele mai multe ori, cu interesul dominant de a-i denatura volitiv sensul.

În umbra timpului postmodern, se ascund multe, iar sumara noastră modelare matematică de mai sus face trimitere, printre altele, la faptul că hiperrealitatea construită din ignoranță și din lipsa respectului față de valorile cultural-religioase ale Celuilalt, în epoca neagră și antiumană a consumerismului global, pot îndrepta colectivitatea umană, iată, către moarte. O moarte improprie, crudă, cu iz ritualic, parcă așteptată cumva, aidoma unui luptător kamikaze inconștient de finalul său lipsit totalmente de eroism. Tragediile născute la poarta celui de-al patrulea imperiu mondial stau drept mărturie elocventă asupra faptului că nicidecum ridiculizarea fundamentului cultural-religios constitutiv al unuia sau altuia dintre popoarele acestei lumi trebuie să fie lanțul comunicațional prim și încărcat de iraționalitate la ora actuală, ci, dimpotrivă, bunul simț și respectul binevenit, dublate ambele de un discurs verbal pe măsură, mai ales că punctul comun al islamului, creștinismului și mozaismului se regăsește, după cum se știe, în o parte dintre profeții Vechiului Testament, Mesia Iisus, fiul Mariei, fiind prezentat, de exemplu, potrivit Coranului, drept „un trimis al lui Dumnezeu”. Ascendența abrahamică a musulmanilor arabi devine, iată, un convingător stâlp de soliditate la nivel global, care nu ar trebui deloc să inflameze diferențele firești dintre religii, ci, din contră, să constituie un motiv concret de construcție interculturală puternică a contemporaneității.

Se cunoaște faptul că Mahomed, ultimul și cel mai mare dintre profeți, inițial, în secolul al VII-lea postcristic, mai precis, începând cu anul 612, nu a fost luat în serios de către propriii lui concetățeni

din orașul Mecca din cauza mesajului propovăduit, ceea ce l-a determinat pe Profet să fugă, ulterior, la Medīna spre a-și putea continua activitatea sa misionară, Hegira devenind, astfel, „ora H” a ceea ce denumim generic eră musulmană. În secolul al XXI-lea însă, împingerea în derizoriu, chiar și sub raport caricatural, a fibrei funciare a oricărei mari religii a umanității, a ceea ce s-a constituit, cu alte cuvinte, de-a lungul mileniilor în cadrul rotund al mentalităților identitare de tip stabil, determină, iată, metaforic vorbind, desigur, ca glasul Kalașnikovului să nu fie altul decât cel al unui înger întunecat din secularizantul prezent hâd.

Perspectiva interpretării hiperrealității multiple ar trebui văzută în cadrul schemei de față în raport cu specificitatea cazului particular la care dorim a face referire aici (și anume, atacul terorist din Franța asupra jurnaliștilor unei publicații, care l-a caricaturizat pe Profetul Mahomed) și din alte două unghiuri de vedere decât cele vehiculate în spațiul public până acum, și anume: pe de o parte, se poate vorbi despre o reală criză de percepție postmodernă a sferei occidentale în raport cu sistemului axiologic al Celuilalt, oricare ar fi acesta, dacă gândim sub aspect antropologic problema, iar, pe de alta, despre un act de excludere categorică în ceea ce privește așezarea semnului egalității între cadrele de gândire ale unei anumite religii, în speță cea musulmană, și episoadele de terorism dur ascunse în mod voit, din păcate, sub mantia sacră a Dumnezeului unic, respectiv, Allāh și Mahomed, Profetul Său. Sunt aici două căi de abordare a subiectului care invită la o modificare esențială de discurs din partea ambelor sfere punctual conflictuale, mai ales că interferențele lor de natură culturală manifestate între secolele IX și XII au fost de-a dreptul emblematice, arabii din Spania jucând un rol fundamental, după cum se știe, în diseminarea științelor și a filozofiei pe continentul european. Acțiunea reprobabilă săvârșită de curând în numele islamului nu face altceva decât să așeze religia mahomedană într-un nejustificat con de întuneric pe plan mondial și să amplifice, de asemenea, o stare de falsă eroziune între două tipuri de mentalități distincte, atâta vreme cât manifestările criminale recente s-au petrecut în patria unde startul globalizării interpretative muzicale a fost dat chiar

de o artistă născută pe malurile străvechi ale Nilului - Dalida, adică într-un teritoriu cu un bogat istoric al asimilării de-a lungul timpului al felurilor etniei venite de pretutindeni, așa cum e Franța.

Trăim parcă într-o istorie care își ucide istoria, cu o identitate pierdută, undeva, în trunchiul ancestral al facerii sale, motiv pentru care cu greu se mai poate înfripa acum un elogiu al toleranței și buneii conviețuirii. Societatea constant traumatizată de azi e sclava narațiunilor defăimătoare despre propriul său tipar unic de a fi. De aceea, capacitatea de a privi distinct unul și același lucru de către două entități cultural-religioase din spații diferite, dar și inserțiile strecurate în cadrul unui discurs jurnalistic continuu remodelat din cauze mai mult sau mai puțin precizate, după cum afirmam într-un paragraf anterior, determină ca eșfodajul hiperrealității multiple proiectate în momentul de față la nivel global să capete accente de o gravitate maximă. De la libertatea de exprimare proslăvită, cum e și normal, de altfel, de către perimetrul occidental și până la libertatea de a crea în cheia lipsei de respect față de valorile sacre ale Celuilalt nu e, câteodată, decât un pas mult prea fragil pentru a alimenta, din nefericire, acțiuni cu un caracter antiuman evident. Până la urmă, creația artistică în sine, indiferent de natura ei, fie chiar și una cu o explicită dimensiune satirică, nu trebuie să nască sub nicio formă moarte - fizică sau de ordin spiritual, dimpotrivă, să fixeze în conștiința umanității o filozofie superioară a existenței individuale și colective, situată nicidecum la distanță de un singur glonț, ci departe de orice punct de vulnerabilitate, care să genereze conotații suplimentare fără de legătură directă cu fondul inițial al problemei. Și, cu toate că, de nenumărate ori, hiperrealitatea Hx a canalului X nu e deloc coincidentă cu hiperrealitatea Hy a canalului Y - precum e, de altfel, și corect -, acest lucru nu înseamnă că mesajul final ca atare construit e justificat să aibă ființa îmbibată cu sânge și identificabilă cu șiruri de cadavre omenești. Căci, de sacrificii diurne inutile închinat parcă dinadins îngerului căzut Iblīs, umanitatea nu mai are cu niciun chip nevoie acum. De forme canonice ale moralității, dar și de contururi precise ale libertății personale și cunoașterii ca ideal, nu ca marfă, e nevoie însă mai mult ca oricând.

Lia-Maria ANDREIȚĂ

În umbra sorții

(Fragment din romanul cu același titlu,
în curs de apariție la Editura Semne, din București)

Maia se dichisi ca să plece la Universitate. Grig o însoți până la scările edificiului și rămase singur să orbecăie pe străzile Iașului, prin zăpada necurățată, până la prânz, când venea s-o ia pe Maia.

La ore, nu fuse în apele ei. Se tot gândea ce-o să facă ea cu hârbul acesta, după ce va descifra toată rețeaua ce-l urmărise pe doctor și, implicit, pe ea. Deocamdată, nu trebuia să-l încurajeze să-și aducă lucrurile la ea și nici să-i dea vreo speranță că s-ar putea muta ea la el. Exclus lucrul acesta, că ea abia își făcuse ordine în cărți și dicționare și vrea să se așeze serios la muncă.

La ieșire, Grig o aștepta în paltonul lui, ca un loden, cu o căciulă tocită de miel brumăriu și în mână cu un fir de frezie degerat. Maia luă floarea veștejită și, privind-o, își aminti cuvintele bestiei din chilie: „Ești veștejită, fă”. Cu complexul acesta indus în cortex, deveni mai îngăduitoare cu prezența lui Grig – care o invită la el acasă.

Circulația fusese perturbată de zăpada din cursul nopții. Muncitorii din întreprinderi, scoși cu lopețile pe străzile orașului, nu făceau față. Locuința lui Grig, ca și a lor, ca și a lui Gicu, era în centrul cultural vechi al orașului. Casa în care locuia el fusese tot o casă boierească, fără etaj însă, cu multe camere. Grig ocupase una dintre ele și dependințele. Celelalte erau neamenajate. De la intrare, pe scaune, pe fotolii, oriunde priveai, vedeai numai cărți amestecate printre haine aruncate alandala. Maia observă

aceleași tavane cu stucaturi, lustre din cristal de Veneția și două corpuri de mobilă clasicistă de secol XVIII, cum auzise ea la istoricul de artă că spusese, analizându-le pe ale ei. Pentru acestea, mai că s-ar fi lăsat convinsă să se mute Grig la ea.

Cărțile risipite nu te făceau să ghicești ce anume temă urmărise stăpânul casei, în cercetarea lor. Maiei îi căzu privirea pe: Lamartine, Hegel, Blaga, Argetoianu; la capătul canapelei, dintr-un maldăr prăbușit, se mai puteau zări niște autori ca Ovidiu, Aristotel, Platon, Dongoroz, Stătescu, Geamănu și, dărâmand teancul ca din greșeală, mai citi: Iolanda Eminescu, Gib Mihăescu, Vasile Voiculescu.

Maia nu mai continuă; se rușină de gestul ei de a se face că din greșeală a dărâmat cărțile. Începuse să aibă apucături ca ale lui Gicu, care se agățase din greșeală de ușa frigiderului lor, ca să vadă cât erau de săraci.

Grig se străduia să încropească ceva, ca să ia prânzul împreună, în locuința lui plină de praf și dezordine. Maiei nu-i plăcu tratația modestă, dar pregătită cu preocupare și cu mult suflet. Era uimită de lecturile lui, din care ea nu gustase decât câteva. Cel puțin, la cele de filozofie – că la cele de drept nu avea pretenție – nici nu visase.

Maia luă o carte în mână și o șterse duios de praf, iar el, percepând gestul ca pe unul de mare noblețe, îi zise emoționat:

– Vrei să citești ceva? Toate sunt ale tale.

Femeia își dădea seama, pe măsură ce treceau clipele petrecute în compania lui, că diferența între cei doi prieteni era uriașă.

Spre seară, Maia se pregătea de plecare și, cum el nu mai avea curaj să se autoinvite, o întrebă dacă nu vrea să doarmă aici, în seara aceasta. Ea nu vru să-l izbească grosolan cu un refuz, dar îi motivă că a doua zi avea nevoie de anumite lucruri pe care le avea acasă.

– Și de aceea ar fi bine să mergem la noi.

Când auzi pluralul „să mergem”, Grig se luminează; caută în raft o carte a lui Minulescu, din care să-i citească la noapte – și pleacă.

Radu îi aștepta cu restul bucatelor aduse de Gicu. La masă, atmosfera a fost mult mai antrenantă decât în seara trecută. Radu a fost mai prezent, nu se mai lăsase topit de băutură; Liuba era interesată să-l descopere pe Grig, în sensibilitatea lui, așa cum îl intuise cu o seară înainte. Maia povesti câteva întâmplări hazlii cu studenții ei, iar Grig, într-o conversație cu Liuba, făcu dovada că citise mult din literatura rusă. În final, Radu le prezentă o poezie, semn că-i revenise inspirația.

– Este un mare dar să poți scrie poezie, nu m-a chemat niciodată muza, ca să pot găsi și eu două rime – spuse Grig, resemnat pentru neputința lui în ale poeziei.

– De, dragă, dacă ai fi trecut prin ce-am trecut eu, te vizita sigur muza – dar Radu nu mai continuă, spre bucuria celor două doamne.

Odette lipsea; se retrăsese în camera ei, să-și pregătească lecțiile pentru a doua zi. Ca și în seara precedentă, masa o strânsese Maia și Grig.

După ce ea făcu o baie, îi urmă și el exemplul; numai că veni înfășurat într-un prosop mare, că uitase să-și aducă pijamalele. Maia îi dădu una de-a ei, cu pantalonii cam scurți. Când se întinseră în pat, bărbatul luă cartea de pe noptieră, ca să-și desfete iubita cu gingășia versurilor lui Minulescu. Dar Maia îi deturnă planul, rugându-l să continue povestirea despre profesia lui scârboasă. Cu o inocență demnă de un minor, Grig încercă s-o convingă că nu era scârboasă munca lui, întrucât nu făcuse rău nimănui. E adevărat că era neplăcut pentru cel urmărit să bănuiască lucrul acesta, tocmai

de aceea o făcuse cu maximum de profesionalism, încât cel vizat să nu fie incomodat, în viața lui de zi cu zi, de vreun inconvenient.

– De aceea, oamenii colaborau cu noi; tocmai de a fi scutiți de vreo reacție dură de-a noastră. De exemplu, când sora lui Alice – Maia făcu urechile pâlnie, că de fapt aici vroia să-l aducă – a implantat microfonul în birou, eu nu trebuia să mai stau non stop, să beau oranjadă la fata din colțul străzii, unde un timp, până să te muți la doctor, ai băut și tu zmeură, alături de mine, fără să mă bagi în seamă. Sau la chioșcul de ziare de peste drum. Acum, de la ele luam numai pulsul de pe stradă, iar din interior îmi șopteau microfoanele. De câte ori nu am derulat banda, ca să te aud cum îmi șopteai „te iubesc”.

– Cum, tu le povestiseși fetelor de la tonete despre doctor?

– Nu. Ele erau agentele noastre, că odată cu întoarcerea lui acasă, din pușcărie, s-au plantat cele două tonete, ca să aibă fetele unde să șadă fără să atragă atenția. De când cu șoapta ta, mă țineam mai mult după tine și, de aceea, de vreo două ori, l-am scăpat. Mi-au tăiat prima și m-au amenințat că mă

LIA-MARIA ANDREIȚĂ

În umbra sorții

roman

EDITURA
SemnE

Coperta romanului *În umbra sorții*

vor da afară, dacă se repetă. La noi, datul afară e un lucru foarte grav, nu e ca la alte profesii. Atunci a intervenit Gicu și m-a ajutat.

– Dar cum puteau să-și dea seama șefii tăi că ai avut o scăpare?

– M-au deconspirat cele două fete. În rapoartele lor apăreau descrise plecări și reveniri ale lui, pe care eu nu le-am dezvoltat, că nu avusesem cum. În seara aceea, eu eram cu lanterna pe panoul de la Medicină Generală, ca să te caut pe listă. Ce ghinion pe capul tău, Maia.

Îi luă capul între palme și o sărută lung pe gură. Apoi o strânse la piept și o legănă ca pe un copil.

Maiei îi plăcu sărutul, dar fără voia ei gândul îi zbură la grețosenia lui Gicu, la Călmățuia, când i-a băgat limba până-n stomac, gata să moară sufocată.

– Dar eu am continuat să mă țin după tine; când ai stat tu mult pe cheiul Dâmboviței, nu știu de ce, te uitai la apă, de parcă așteptai să iasă cineva din fundul ei; dar când s-a petrecut accidentul, ai plecat. Am stat cu tine în sala de așteptare, unde era un grup de derbedei care jucau cărți și mâncau semințe; când se pregăteau să vină spre tine, am făcut semn milițianului, care i-a legitimat; pe urmă, au fost cuminți ca mieii. Am stat cu tine în compartiment până a plecat trenul.

Maia derulează filmul, dar nu-l zărește în nici una din imaginile trăite. Grig îi citi gândurile.

– Nu-ți amintești, că nu mă vedeai; tu nu mai aveai relație cu exteriorul: te mișcai pe stradă, dar erai în nacela biroului aceluia; te urcai în tramvai în aceeași stare de spirit; te-ai mutat la căminul de la Orizont, fără să cobori din nacelă; intrai în amfiteatru, plutind tot în același înveliș. Și acum te simt că te-ai strecurat în balonul tău, apartamentul din 13 Septembrie, și respiri fumul țigării Carpați cu nesaț.

O privi atent, drăgăstos – și continuă:

– Când mi-au spus băieții că-n zori zilei erai pe peronul gării, cu biletul de București în buzunar, am alergat desculț și abia am prins trenul din mers. În Gara de Nord mi-am cumpărat o pereche de teniși, dar cât i-am încălțat te-am pierdut. Însă nu a fost o problemă, că la felul cum erai de somnambulă și pluteai în balon, știam încotro aveai ținta. Când te-

am ajuns, împrumutasem o cască de la un muncitor, iar tu ședeai exact în fața porții de altădată. M-am postat lângă tine. Cu un rest de voce venită de pe altă lume, m-ai întrebat unde este Poșta Puișor. Eu ți-am spus că era în spatele blocului, iar tu te-ai apropiat de bloc, ai închis ochii, te-ai băgat în nacela ta, retrăindu-ți amintirile.

Meditativ, filozofic:

– Atunci mi-am dat seama că sufletul tău fusese făcut țandări, iar acestea rămăseseră risipite în dărâmăturile casei Niculescu. Basculantele au încărcat molozul și, odată cu el, a fost aruncat în Groapa de la Glina și sufletul tău. Dar acum, dacă mă gândesc mai bine, nu a fost așa; sufletul tău n-a părăsit nici o clipă acel loc. El geme sub greutatea aceluia bloc, unde s-a lăsat strivit, zidit, lipit de acea bucată de pământ pe care nu a mai putut s-o părăsească. Să știi că în munca mea am cunoscut mii de persoane, dar ghinionistă ca tine, n-am mai întâlnit; e drept că nici eu n-am fost prea norocos, dar tu mă întreci. Când ai dat să pleci din curtea vechii locuințe, ai ridicat mâna în aer, ai prins ceva, ai tras, ai ridicat piciorul și ai ajuns pe trotuar; ai mers câțiva pași, apoi ai întors privirea, ca și cum admirai un tablou; dar este puțin spus, că aveai trăiri într-o altă lume. Atunci am decis să-ți spun adresa lui, să te însoțesc și să-l întreb ce gând avea cu tine. Din spate, îți repetam, în vreme ce mergeam prin acel „deșert de cenușă”: Calea Rahovei 122, bl. 3, sc. 1. Dar tu m-ai dezarmat cu răspunsul: „Mulțumesc, nu caut cameră, eu merg la Gară”.

Grig tăcu un timp, apoi reluă:

– M-am luminat, gândind că nu lucrăm noi, lucrează destinul. Întors, eram destul de marcat de puterea ta de autodistrugere, de a respinge trăirea vieții așa cum este ea normală. Și, ca să închei, să știi că a murit anul trecut; nu știu unde a fost înmormântat, dar dacă vrei, pot să aflu. Îți iau o coroană de flori, scrii un discurs, îl bagi în flori, le punem pe mormânt și spargi nacela odată și vii în brațele mele, că de-asta sunt lângă tine.

Când el se apropie de sfârșitul discursului său, sări Maia din nacela ei:

– Dacă te-ai ținut după mine atâția ani, cu sarcină sau fără sarcină, de ce nu m-ai abordat tu

direct, ca un om civilizată, care citește Platon, de ce ai acceptat să mă trageți la sorti, vânzându-mă ca pe o roabă de la curte unui venetic ce trece pe drum; m-ai aruncat în brațele hidoase ale prietenului tău, ca să-mi schilodească ceea ce mai aveam în ființa mea. și asta nu fusese de ajuns: a trebuit să te suport complice la reacțiile nesăbuite, pline de vulgaritate, ale acelei colege.

Grig plângea și se freca la ochi cu pumnii, ca un copil cu jucăriile furate. Maia se umpluse din nou de amărăciune.

Coborî din pat – și se întoarse cu două pahare cu whisky. El continua să plângă. Când îi băgă paharul sub nas, îi aruncă, privindu-l sfredelitor în ochi:

– Ești o cârpă, dragă, cu care nu poți să-ți ștergi nici ghetetele, că s-ar murdări mai rău.

El puse paharul pe noptieră și se aruncă la picioarele ei:

– Nu, Măița mea scumpă, nu, eu nu sunt o cârpă, așa a lucrat destinul.

– Asta ai învățat tu, dragă, din filozofii ăia care zac la tine în casă? Dacă ei ar fi gândit așa, ce s-ar fi întâmplat cu omenirea?

– Nu e cum zici tu, fetița mea lipsită de noroc, e cum spun eu... destinul.

Cât pe-aci să plângă și ea, dar își reveni repede:

– Ce faci, dragă, tu crezi că eu mi-am luat bărbat ca să-mi jlească trecutul? Nu, dragă, eu te luam de bărbat ca să-mi înalți viitorul.

– Da, fetița mea, dacă o să mă lași să-ți explic, o să înțelegi cum este cu destinul, și mă voi ocupa, te asigur, și de viitor.

– Dacă tot te împiedici în destin, cum o să mai lucrezi la viitor?

– Dacă ne unim, o să mai putem ocoli destinul.

Pe Maia o pufni râsul:

– Ai citit atâta filozofie! ca să ajungi la înțelepciunea scumpului nostru Alecsandri: „Unde-s doi puterea crește”.

– Aici e Potirul Nesecat, în iubire și-n unire, spuse Grig, trecându-și mâna prin freză.

Își băură paharele, iar Grig se lansă cu mișcări tandre într-un amor, s-o cucerească pe Maia. Puse și ea afecțiune, cât un bob de mei. Dar față de prima seară, era un progres. Le mai rămăseseră puține ore

de somn.

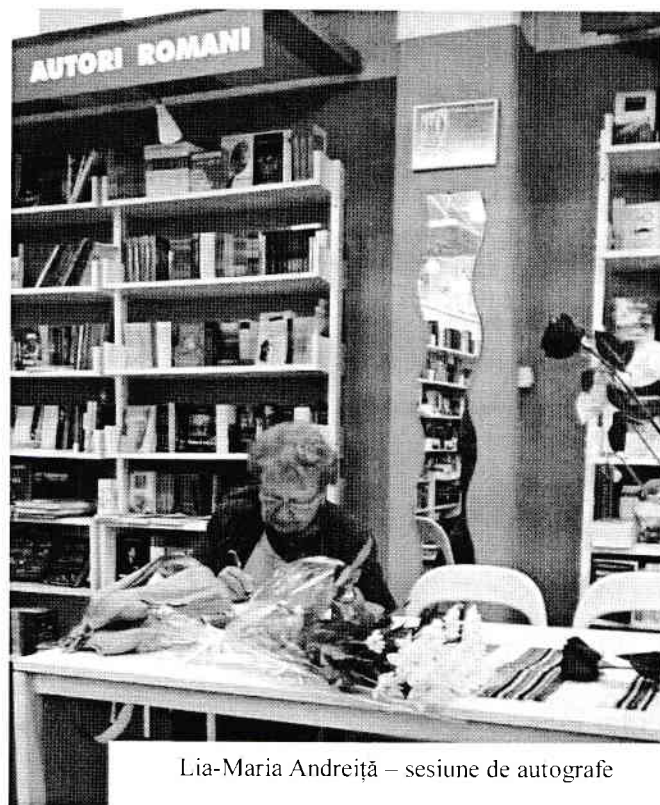
Dimineață, erau buimaci. S-au aruncat pe ibricul cu cafea – și-au plecat la treburi.

*

În casa lor, mult timp nu au deschis nici radioul, nici televizorul, pentru că toți rodeau la hârtie. Odette avea lecții de făcut; Radu era inspirat și scria, acum, proză; Liuba și Maia se omorau cu traducerile. Absorbite de munca lor, se treziră într-o seară cu Grig, care întârziase mai mult ca de obicei, speriat ca un iepure, gata să se ascundă sub poalele Maiei:

– Măița mea scumpă, hai să punem ceva în geamuri, că se vede din stradă tot – și se repezi la întrerupătoare, să stingă luminile. Fugi și încuie ușa din față și o verifică pe cea din spate.

Se întoarse gâfâind – și începu să povestească:

Lia-Maria Andreiță – sesiune de autografe

– Zice că ieri, Timișoara a fost invadată de străini care au tras în lumea scoasă la miting, nu se știe de cine, iar azi, în București s-a întâmplat același lucru; la ora aceasta, se pare că sunt tancuri la Universitate.

Maia, care rămăsese în cap cu o formulă de traducere a unei fraze, nu îl urmări cu atenție, dar

când auzi de Universitate, tresări, crezând că e vorba de serviciul ei.

Grig mai spuse că pe străzile Iașului nu se poate circula; curgeau fluvii de oameni. Orașul nu avea o populație atât de numeroasă; fuseră aduși cu trenul muncitori din orașele vecine.

– Ca să ajung, a trebuit să sar prin curți, că altfel, pe stradă, erai înghițit de val, care te ducea unde vrea el. Ar trebui să deschidem televizorul, dar se vede din stradă – și pot da cu pietre în geamuri, că sunt foarte mulți huligani.

Încercară să ducă televizorul în bucătărie, dar aici făcea purici. Reveniră în salon și-l îl puseră pe jos. Agățară mușamale în ușile dormitoarelor, iar în cea de la intrare puseră două pături.

S-au baricadat într-un colț – și au văzut grozăviile din țară. Îl sunară de mai multe ori pe Gicu, dar acesta n-a răspuns nici acasă, nici la birou. Mai târziu aveau să afle că, deghizat în călugăr, iar soția în călugăriță, curățau legume în bucătăria mănăstirii Călmățuia, cu vin pe masă și televizor deschis. Când aflase, seara, de dezastrul de la Timișoara, iar dimineața văzuse că în București nu era glumă, se îmbrăcă în ținută de schi, luară teancul de bani, niște bijuterii și Gicu porni, cum știa el, silențios, mașina. Soția n-a scos o vorbă, tot drumul. Știa cât este de descurcăț soțul ei, de fiecare dată făcând dovada priceperii de a trece pe lângă necazuri. Și de data aceasta, când se văzură ajunși la Călmățuia, Aurelia și-a dat seama că nu trebuie să-și facă nici un fel de grijă, lângă un soț ca Gicu.

Ningea cu fulgi mari. Urmele mașinii fuseseră acoperite peste noapte. Mănăstirea dormea liniștită sub plapuma de zăpadă. Dimineață, în anieru călugăresc, Gicu luă o lopată și făcu o cărăruie; doar până la ușa beciului. Se întoarse de aici cu rezerve pentru toată ziua. Suflarea din mănăstire era și ea speriată, ca toată lumea. Călugării bătrâni începură post negru – și făceau rugăciuni zi și noapte. Cei cu treburile gospodărești erau conduși de Gicu – și trăgeau câte o cană de vin fiert, îndulcit cu miere și parfumat cu cuișoare.

Gicu era speriat și el, dar trebuia să le țină celorlalți curajul. Își găsi un refugiu: începu să

învețe pe dinafară rugăciunile începătoare, care nu erau atât de solicitante. Când văzu că memoria lui dădea semne încurajatoare, trecu să învețe „Crezul”. Nici soția nu se lăsă mai prejos: cânta la strană și citea câte un acatist în fiecare seară. Pe Miruna o sunaseră de pe telefonul unui călugăr, s-o liniștească. În acest răstimp, Gicu a citit Psaltirea și a golit un butoi de vin, cu tovarășii lui de la bucătărie.

Când au fost executați cei doi conducători, toată suflarea din mănăstire a citit rugăciuni pentru sufletele lor și pentru iertarea păcatelor celor ce au fost nevoiți s-o facă. O săptămână s-au aprins lumânări și s-a oficiat slujba de înmormântare, pentru fiecare în parte.

Lui Gicu nu-i mai săreau din gură vorbe de sporovăială, iar pe cele deocheate le lăsase în beciul cu butoaiile pline. Dacă nu ar fi fost sinistrele evenimente, odihna, frumusețea peisajului, bogăția spirituală a părintelui Sofronie, bucatele gustoase udate cu vinuri alese, toate acestea te făceau să crezi că te afli într-o gură de rai.

După Zilele Căciunului a ieșit din vizuină, fără soție – și cum el era plin de fler, a plecat cu o Dacie a mănăstirii, îmbrăcat în călugăr. Nu mai putea trezi suspiciuni, că își lăsase barbă. La intrarea în oraș, a găsit un grup de huligani, care făceau pe controlorii mașinilor și persoanelor, pipăind cu toată obrăznicia femeile de la volan. Lor, însă, le făcu semnul liberei treceri.

Se opriră în fața casei amicilor lui, Maia și Grig. Dar până aici, orașul era vandalizat: vitrine sparte, pereți mângăliți, sticle aruncate pe carosabil, cauciucuri de roți arse, pe la colțuri de stradă. Casele păreau părăsite – și rar vedeai un pieton pe stradă.

Când îl zări pe Grig în ușă, se grăbi să se deconspire, nu cumva să-i trântescă ușa în nas. Văzând baricadele din casă, se felicita în gând că s-a mișcat așa repede la mănăstire. Când coborî, Maia recunoscu în persoana însoțitorului pe călugărul cu cheile chiliei. Grig povesti cu lux de amănunte cele petrecute pe străzile orașului, trăite de el în puținele lui ieșiri. Povesti cât de dificil a fost s-o aducă la ei pe Janette, din zona unde locuia. Gicu se bucură pentru această faptă nobilă a lui Grig și trimise